

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Høring - råd i kommuner og fylkeskommuner for ungdom, eldre og personer med funksjonsnedsettelse - høringsfrist: 200516

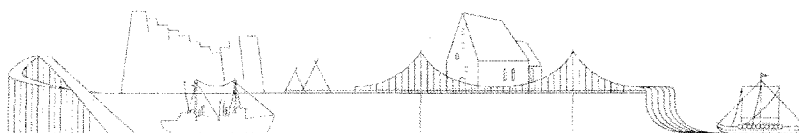
Dette høringssvaret begrenser seg til spørsmål om ungdomsråd skal være et pliktmessig organ på linje med eldreråd og råd for personer med funksjonsnedsettelse. Vi vil i det alt vesentlige knytte våre argumenter til det som har relevans for ungdomsråd i kommunene.

Fylkesmannen i Troms har i en årrekke arbeidet med å styrke barn og unges rett til medbestemmelse i lokalsamfunnet. Dette har fra vår side vært særlig fokusert gjennom arbeidet med å anvende FNs barnekonvensjon i praksis både i embetet og i Tromskommunene. Gjennom lanseringa av Sjumilssteget i 2009 ble konvensjonens artikkel 12 om barns rett til å bli hørt og si sin mening fasett inn som det første av sju steg som våre kommuner skulle benytte for å realisere barns rettigheter.

Utviklinga i Troms har i denne sammenheng vært svært positiv – fra 7 kommuner som rapporterte om fungerende ungdoms-/medvirkningsorganer i 2009 til at alle 24 kommuner hadde slike organer i 2012. 7 av kommunene hadde i 2012 også etablert kommunestyre for barn og unge. Det er som ledd i arbeidet med Ungdommens fylkesråd og Ungdommens fylkesting, også laget regionale løsninger i hele fylket, der ungdomsrådsrepresentanter fra enkeltkommuner møter andre fra samme region til drøfting av saker som er aktuelle for barn og unge. Kommunene Karlsøy, Balsfjord og Tromsø har i tillegg et felles ungdomsrådsmøte som bl.a. er begrunnet i at den minste av kommunene har hatt vansker med å rekruttere eller beholde ungdom i sitt ungdomsråd. Dette er en situasjon som kan være særlig aktuell for småkommunene der reiseavstanden til videregående skole er så stor at ungdommene må flytte fra kommunen til utdanningsstedet. Erfaringene viser også at en god ungdomsrådsfunksjon er avhengig av et fungerende sekretariat og at effekten styrkes ved å la ungdom delta i f.eks. hovedutvalgs- eller i kommunestyremøter.

Spørsmål om barn og unges medvirkning har vært tatt opp i flere nasjonale utredninger og rundskriv;

- Q-27/2006 B «Deltakelse og innflytelse fra barn og ungdom»
- Q-12/2011 «Barn og unges fritidsmiljø og deltakelse og innflytelse – rettigheter, lover og regelverk»
- NOU 2011:20 «Ungdom, makt og medvirkning».

Medvirkningen beskrives på flere områder;

- Som ledd i skolens og kommunens demokratiske oppdrag
- Som følge av barn og unges deltakelse i f.eks. interesseorganisasjoner mv
- Gjennom deltakelse i valg
- Ved involvering av barn eller barnegrupper i egen sak eller i relevante saker i nærmiljøet
- På den digitale arena.

Det finnes en rekke eksempler på nye tiltak som har gitt barn og unge økte muligheter til å delta i samfunnet. Ungdom i Svevet, Demokratiprojektet i Kristiansund, dialogkafeer i Telemarksprosjektet «Talenter for fremtida» er tiltak vi har samarbeidet med. Sjumilssteget i Østfold har utviklet en metode for involvering av barn i Sjumilsstegskartlegginger. Unicef Norge samarbeider p.t. med 7 kommuner i Kongsbergregionen der alle 5.klassingene inviteres til å delta i en kartlegging av hvordan de vurderer sitt eget oppvekstmiljø. Også Barneombudets bruk av ekspertgrupper og Barn og unges samfunnslaboratoriums ulike prosjekter knyttet til ungdomsdemokrati i praksis, gir positive tilbakemeldinger om virkningen av barn og unges deltakelse, samt behovet for å bruke barns kompetanse bedre i lokalsamfunnet. I arealplansaker er det gode erfaringer med å benytte digitale *barnetråkkregistreringer* som metode. Når det gjelder bruk av organer som ungdomsråd, førte invitasjonen fra Sjumilsstegskommunen Mandal til at ungdomsrådet laget barn og unges bystyremelding til kommuneplanen 2014-2016. Også lokale erfaringer fra Troms har vist at ungdomsrådene har hatt mange vesentlige innspill til kommunal politikk, herunder nylig i arbeidet med kommunereformen.

FNs barnekonvensjon artikkel 12 innebærer at barn og unge har rett til å bli hørt og si sin mening i *alle forhold* som direkte angår dem. Dette er en forpliktelse for hele samfunnet, også for kommunene. Fylkesmannen mener at rekkevidden og betydningen av denne artikkel i liten grad er kommunisert i høringsdokumentet ut over den korte teksten i pkt. 3.5.3. Det følger av Barnekomiteens tilbakemelding til Norge av 20. januar 2010 under merknad 25 at parten anbefales å «*videreføre og styrke arbeidet med å implementere fullt ut artikkel 12 i konvensjonen*». Barnekomiteen viser også her til General Comment nr. 12 fra 2009 «Barnets rett til å bli hørt», som ytterligere understreker statenes forpliktelser etter artikkel 12. Innholdet i denne generelle kommentaren er ikke omtalt, verken i høringsdokumentet, eller for den saks skyld, heller ikke i NOU 2011:20 «Ungdom, makt og medvirkning».

Vi vil videre vise til Council of Europe's dokument «Child participation assessment tool» som ikke nevnes i høringsdokumentet. Dokumentet inneholder Europarådets veiledning til statene knyttet til barns deltakelse og har i alt 10 målepunkter eller indikatorer for hvordan man både med strukturelle og prosesserettede tiltak kan sikre barnets rett til medvirkning. Vi vil i den sammenheng særlig vise til indikatorene 6 t.o.m. 9 som i denne sammenheng må oppfattes som de mest relevante knyttet til høringsutkastet:

- Indikator 6: "Children's right to participate in decision making is embedded in pre-service training programmes for professional working with and for children"
- Indikator 7: "Children are provided with information about their right to participate in decision making"

- Indikator 8: "Children are represented in forums, including through own organisations, at school, local, regional and national governance levels"
- Indikator 9: "Child targeded feedback mechanisms on local authority services are in place".

Europarådets indikatorer er relevant for det nye lovforslaget på mange vis, også fordi det – på linje med barnekonvensjonen, ikke legges opp til ulikhet eller reservasjoner for barn og unges rett til medvirkning. Lovforslaget (kommuneloven § 10 b andre ledd) innebærer at kommunene, d.v.s. de voksne i kommunestyret, skal kunne avgjøre om barn og unge skal få lov til å slippe til. Frivilligheten som det legges opp til, vil dermed kunne føre til at vi får ulike tilstander i Norge. En kommune kan beslutte å innføre et ungdomsorgan, mens ungdom i nabokommunen ikke får den samme muligheten. Dette er etter vår oppfatning uheldig og kanskje også reelt sett i strid med barnekonvensjonens artikkel 12 og generell kommentar nr. 12 fra 2009, som gir barn og unge som gruppe en generell rett til å medvirke. Det er etter vår mening vanskelig å se hvordan frivilligheten kan «repareres» ved andre ordninger.

Noen har argumentert for at et ungdomsorgan som deltar i relevante kommunale beslutninger, kun vil samle de «mest kompetente eller interesserte» ungdommene og at man ikke har noen garanti for at de representerer ungdomsgruppen i kommunen. Dette er ikke annerledes enn situasjonen for voksnes representativitet i kommunale organer. De representerer også «mest kompetente eller interesserte» voksne uten at det innvendes mot dette. Poenget må i den sammenheng være at det må etableres gode valggrutiner og rekrutteringsordninger for valg til demokratiske organer – også for barn og unge. Å ha en god og anerkjent prosess i kommunen med hvordan man velger f.eks. representanter for ungdom til et ungdomsråd, vil kunne sikre legitimiteten for ungdomsrådet. Et valg basert på spredning av kandidater fra de ulike skolene i kommunene vil kunne bidra til å sikre et bredt sammensatt ungdomsorgan. På samme vis vil valgordning og representativitet i et ungdomsorgan i nye og større kommuner etter kommunereformen, være særlig viktig å ivareta på linje med andre valgprosesser i de nye kommunene. Å ha et ungdomsråd, evt. også et Barnas og Ungdommens kommunestyre vil også kunne øke interessen for lokal politikk og dermed også øke valgdeltakelse fra unge særlig ved kommune- og fylkestingsvalg.

Dagens unge er de som skal overta samfunnet etter oss. Det er de som for ettertiden skal bruke store deler av kommunens tilbud. Å delta i utformingen av kommunen, er derfor også den beste garanti for at tilbudene vedtas i samsvar med de unges behov. For mange barn og unge i mindre kommuner vil nettopp dette være avgjørende for spørsmålet om man vil bosette seg her senere, eller flytte til et annet sted. Dette er argumenter vi ofte hører gjennom vår kontakt med barn og unge i vårt Sjumilsstegsarbeid. Dagens situasjon der de aller fleste kommuner i landet har etablert ungdomsråd, medfører etter vår oppfatning samlet sett, heller ingen vesentlig kommunal utfordring. Det blir i høyden å lovhjemle allerede etablert praksis. Alle fylkeskommunene har, så vidt vi har bragt i erfaring, både ungdomsråd/-panel og fylkesting for ungdom. Også for dette forvaltningsnivået vil en lovendring dermed ha minimal praktisk betydning.

På denne bakgrunn mener Fylkesmannen i Troms at lovforslaget, hvor det er opp til det enkelte kommunestyre og fylkesting selv å bestemme om det skal etableres et ungdomsråd, ikke er tilstrekkelig til å ivareta barn og unges rettigheter, herunder i samsvar med våre internasjonale forpliktelser. Fylkesmannen i Troms mener det bør fastsettes en plikt for kommunene og fylkeskommunene til å etablere ungdomsråd, og at lovforslaget bør endres i

samsvar med dette. En slik endring kan gjøres ved å innta ungdomsråd, sammen med elderråd og råd for personer med funksjonsnedsettelse, i lovforslagets § 10 første ledd. Andre ledd kan i så fall utgå.

For kommuner som hevder å ikke ha grunnlag for å etablere et ungdomsorgan fordi det er for få ungdommer i kommunen, eller fordi ungdom er flyttet ut for å gå på videregående skole, bør lovforslaget ta inn en plikt til å inngå samarbeid med en eller flere andre kommuner om et felles ungdomsråd.

Med hilsen

Ingrid Hernes
Ass.fylkesmann

Hilde Bremnes
utdanningsdirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur